

הצעת החוק לרדיפת היועמ"שית

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – מניעת ניגודי עניינים בחקירת היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה), התשפ"ה-2024

כתיבה וייעוץ משפטי: ד"ר יפעת סולל, עו"ד

פרקטיקה ידועה בתהליכים של הפיכת משטר לטוטליטרי היא הטלת ספק ביושרם של בעלי תפקידים מרכזיים במנגנוני שלטון החוק, שלאחריה מוצגים שינויי חקיקה הנדרשים לכאורה בשל הטלת הספק האמור. מטרת המהלך ברורה: העברת הכוח מדרגים מקצועיים ואובייקטיביים אל הדרג הפוליטי, והכפפת כלל מערכות החוק לשיקול הדעת הפוליטי שאין עוד בלתי.

כזו בדיוק היא הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – מניעת ניגודי עניינים בחקירת היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה), התשפ"ה-2024,¹ שהגישו חברי הכנסת שמחה רוטמן וצבי סוכות ואושרה ביום 10.12.2025 בקריאה טרומית, וכעת מונחת על שולחן ועדת חוקה, חוק ומשפט. ההצעה מעניקה לשר המשפטים סמכות למנות תובע מיוחד שיוכל לחקור את היועצת המשפטית לממשלה ואת פרקליט המדינה – לפי ראות עיניו וללא כל מגבלות. המשמעות היא שהעלאת חשדות בעלמא על ידי מאן דהוא תוכל להביא להחלטה פוליטית לפתיחה בחקירה פלילית, אשר תנוהל על ידי מי שבעל התפקיד הפוליטי ימצא לנכון.

מטרת העלאתה של הצעת החוק היא להסית נגד היועצת המשפטית לממשלה ונגד פרקליטות המדינה, באמצעות הצגתן כמי שיש להטיל ספק ביושרן; ומטרת השינוי המוצע בה היא לבטל את עצמאות הדרג המקצועי ולהכפיף את מערכת שמירת החוק לפוליטיקאים. כיוון שכך, עמדת מכוון זולת היא כי יש לדחות אותה מכל וכל.

הסוגיה שבה עוסקת הצעת החוק, של מינוי גורם אחר מהיועץ המשפטי לממשלה לשם ליווי הליכי חקירה, נדונה לאחרונה בפסק הדין בבג"ץ בוארון שעסק בפרשת חקירתה של הפרקליטה הצבאית הראשית.² בפסק הדין נקבעו הקריטריונים הנדרשים בעת מצב קיצון זה, שבו יש למנות גורם השונה מהיועץ המשפטי מכוח סעיף 23א(ד) לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959,³ הקובע כי כאשר נושא משרה מנוע מלעסוק בעניין מסוים במסגרת תפקידו, השר רשאי להטיל את התפקיד על עובד מדינה אחר לאחר התייעצות עם נציב שירות המדינה.

¹ הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון – מניעת ניגודי עניינים בחקירת היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה), התשפ"ה-2024, ס/5196/25 אתר הכנסת – מאגר החקיקה.

² בג"ץ 3545-11-25 בוארון נ' היועצת המשפטית לממשלה, פורסם בנבו (16.11.2025).

³ חוק שירות המדינה (מינויים) תשי"ט-1959.

כב' השופטת וילנר קבעה בפסק הדין את הכללים הבאים למינוי:

1. העברת סמכות היועמ"ש תיעשה לגורם מהייעוץ המשפטי או מפרקליטות המדינה, "בהיותם הגורמים בעלי המקצועיות, המומחיות והאחריות בנושא";
2. אין לחרוג מכלל זה אלא בהינתן הצדקה מובהקת;
3. ההעברה תיעשה לעובד מדינה בכיר, משפטן מובהק, שתחום עיסוקו בעבר או בהווה כרוך בהפעלת שיקול דעת בתחום התביעה או החקירה הפלילית.
4. לא ניתן להעביר סמכות לעובד מדינה עם שיוך פוליטי, בעבר או בהווה.
5. לא ניתן להעביר סמכות כאשר מושא החקירה הוא גורם פוליטי.

בנוסף ציינה כב' השופטת כנפי-שטייניץ:

"מדובר בהחלטה דרמטית, אשר מעוררת קושי רב, בהיותה ניצבת במתח עם עקרון עצמאות מערך התביעה הפלילית, שהוא עיקרון על בשיטתנו המשפטית; ועם הכלל הנובע מעיקרון זה, שלפיו אין מקום להתערבות גורמים פוליטיים בחקירות פליליות קונקרטיים.

התערבות פוליטית בעבודת גורמי האכיפה מהווה סכנה חמורה לשלטון החוק וליסודות הדמוקרטיה. מקום בו חודרים שיקולים פוליטיים להליכי החקירה וההעמדה לדין ומשפיעים על ההחלטות המתקבלות, הדבר פוגע בגרעין הלגיטימציה של הליכים אלה."

הצעת החוק המונחת בפני הוועדה מבקשת לעשות שימוש ציני באירוע החרוג ביותר של פרשת חקירת הפרקליטה הצבאית הראשית כדי לפגוע במעמד הציבורי של הייעוץ המשפטי לממשלה ושל פרקליטות המדינה. זאת, כדי להביא לאותה התוצאה שממנה מזהירים שופטי בית המשפט העליון – להתערבות פוליטית בהליכי חקירה והעמדה לדין.

הצגתן של היועצת המשפטית לממשלה ושל פרקליטות המדינה כמי שדבק בהן רבב היא חוליה נוספת בניסיון לשנות את המשטר הישראלי ממשטר דמוקרטי, שבו פועלות רשויות שונות ונפרדות, ובו שלטון החוק חל על כולם – ובכלל זה על כל נושאי התפקידים הציבוריים והפוליטיים – ולהפכו למשטר טוטליטרי, שבו החוק משועבד לאינטרסים פוליטיים של ממשלה, הרואה בהמשך שלטונה חזות כל. משטר שבו השלטון והפוליטיקאים הם המחליטים נגד מי לנהל חקירות, ובחרים את מי שינהל חקירות אלה, אינו עוד דמוקרטיה.

מכון זולת קורא לייעוץ המשפטי לכנסת להציב דגל שחור מעל ניסיונות חקיקה כאמור, לדחות מכל וכל את הצעת החוק הבלתי לגיטימית ולהימנע מכל מצג שווא של דיון ענייני בקידומה.